

PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET 2015**SUOMENKIELISEEN PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA 2016 (ESPOO)****1. Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat**

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta¹. Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa². Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen tai ruotsin kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta³. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁴.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä⁵. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omissa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvalmiuksien ja suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Espoo järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta maahanmuuttotautaisille esi- ja perusopetusikäisille lapsille ja nuorille.

Esiopetusikäisten valmistava opetus järjestetään inklusiivisesti kunnallisissa esiopetusryhmissä.

Vuosiluokilla 1–2 valmistava opetus järjestetään inklusiivisesti oppilaan omassa lähikoulussa. Inklusiivinen valmistava opetus toteutetaan perusopetuksen ryhmässä.

¹ Perusopetuslaki (628/1998)

² Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §

³ Perusopetusasetus (852/1998) 3 § (363/2015)

⁴ Perusopetuslaki (628/1998) 30 § (642/2010)

⁵ Perusopetusasetus (852/1998) 2 § (893/2010)

Vuosiluokilla 3–6 valmistava opetus voidaan järjestää joko oppilaan omassa lähikoulussa tai alueellisessa ryhmässä. Omassa lähikoulussa valmistava opetus voidaan järjestää joustavasti inklusiivisena perusopetuksen ryhmässä ja/tai koulukohtaisessa valmistavan opetuksen ryhmässä.

Vuosiluokilla 7–9 valmistava opetus järjestetään alueellisissa ryhmissä.

Pedagogisesti on tarkoituksenmukaista, että valmistavan opetuksen oppilaiden määrä esiopetuksen/perusopetuksen ryhmässä olisi enintään puolet ryhmän oppilasmäärästä.

Oppilaaksiotossa noudatetaan kasvun ja oppimisen lautakunnan hyväksymiä oppilaaksioton valintakriteerejä myös valmistavaa opetusta hakeneiden kohdalla.

Alueellisen valmistavan opetuksen ryhmän oppilasmäärä on enintään 12 oppilasta.

Perusopetukseen valmistava opetus kestää noin yhden vuoden (9 kk). Oppilas saa jatkaa valmistavassa opetuksessa lukukauden loppuun saakka.

Valmistavan opetuksen jälkeen oppilas siirtyy perusopetukseen ikätasonsa mukaiselle vuosiluokalle, tai hän voi hakeutua muuhun hänelle soveltuvaan nivelvaiheen tai toisen asteen koulutukseen. Oppilas voi siirtyä ikätasostaan poikkeavalle vuosiluokalle perusopetukseen vain, jos hänelle tehdään päätös erityisistä opetusjärjestelyistä perusopetuslain 18 §:n mukaan.

2. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma⁶. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet, nämä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014⁷.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain⁸ mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai

⁶ Perusopetuslaki (628/1998)

⁷ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

⁸ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, muutettu 1329/2014) 5a §

kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain⁹ mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

3. Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen tai ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvien osien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, opiskeluvalmiuksiltaan ja taustaltaan erilaisia. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuurista otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Oppilaan oman äidinkielen opetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvien tukitoimin. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Valmistavassa opetuksessa annetaan suomi toisena kielenä -opetuksen lisäksi opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja esiopetuksen kokonaisuuksissa oppilaan oman opinto-ohjelman mukaan.

Esiopetusikäisen valmistavan opetuksen oppilaan opinto-ohjelma sisältyy Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (leops).

Oman opinto-ohjelman laatimisessa ja opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaan ikä ja opiskeluvalmiudet. Opetuksessa keskitytään niihin oppisisältöihin, joiden hallinta on tarpeen oppilaan siirtyessä perusopetukseen.

⁹ Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

Valmistava opetus on alusta lähtien kielitietoista ja tiedonalojen kielen alkeet opitaan valmistavan vuoden aikana.

Valmistava opetus on tärkeä osa koko koulun kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämisessä. Valmistavan opetuksen oppilaat osallistuvat koulun yhteisiin tapahtumiin. Yhteistoiminta perusopetuksen oppilaiden kanssa edistää kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen kehittymisen lisäksi sosiaalisten suhteiden syntymistä.

Esiopetusikäisten valmistavassa opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin myös Espoon esiopetuksen opetussuunnitelmaa. Suunnitelmassa kuvataan kieli- ja kulttuuritietoisuuden nivoutuminen kaikkeen pedagogiseen toimintaan. Inklusiivinen pedagogiikka ja sen kehittäminen ohjaa valmistavan opetuksen toteutusta osana esiopetusta. Jokaisen lapsen osallisuuden, ryhmään kuulumisen tunteen ja oppimisen vahvistaminen ovat toiminnan keskeisiä tavoitteita.

3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.2.1 Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitseman suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen tai ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Valmistavassa opetuksessa oppilaan suomen kielen kehittymiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Oppilaalla on mahdollisuus oppia suomen kieltä sekä ohjatuissa ryhmätilanteissa että luonnollisissa viestintätilanteissa suomenkielisten oppilaiden ja kouluyhteisössä työskentelevien aikuisten kanssa. Opetus perustuu jatkuvaan oppilaan kielen kehityksen seurantaan ja arviointiin. Vaihtelevat työtavat harjaannuttavat eri kieli- ja kulttuuriryhmistä tulevia oppilaita käyttämään monipuolisesti kielen eri osa-alueita. Erilaiset työmenetelmät kotouttavat lapsia ja nuoria suomalaiseen koulukulttuuriin.

Suomi toisena kielenä -opetus ei valmistavalla luokalla rajoitu suomi toisena kielenä -oppiaineeseen, vaan suomen kieltä ja sanastoa opetetaan ja opitaan myös muissa oppiaineissa. Sisältöjen valintaa ohjaavat oppilaan oletettu perusopetuksen vuosiluokka sekä eri oppiaineiden keskeinen käsitteistö.

Pedagogisen jatkumon turvaamiseksi tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.

Esiopetusikäisten valmistavassa opetuksessa suomi toisena kielenä -opetus on osa kieli- ja kulttuuritietoista kokopäiväpedagogiikkaa.

Lapsen kielitaidon kehittymistä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Suomi toisena kielenä -opetus suunnitellaan lapsilähtöisesti lapsen tarpeet, kiinnostuksen kohteet ja vahvuudet huomioiden. Kieli- ja kulttuuritietoinen oppimisympäristö ja pedagogiikka tukevat lapsen kielen kehityksen eri osa-alueita.

Valmistava opetus on tarvittaessa osa lapsen eheää oppimispolkua varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja perusopetukseen. Yhteistyökäytännöt siirtymävaiheissa toteutuvat sovittujen toimintatapojen mukaisesti.

3.2.2 Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen/ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan.

Opetus noudattaa opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Espoo järjestää perusopetusta täydentävää oman äidinkielen opetusta. Opetuksessa noudatetaan valtakunnallista oppilaan oman äidinkielen opetussuunnitelmaa ja Espoon suomenkielisen perusopetuksen linjauksia. Kun oppilas aloittaa opiskelun, hänen edellytetään osallistuvan siihen säännöllisesti koko perusopetuksen ajan. Opetus järjestetään keskitetysti eikä sitä välttämättä anneta oppilaan omassa koulussa.

Valmistavassa opetuksessa kieli- ja kulttuuritietoinen pedagogiikka korostaa oppilaan oman äidinkielen merkitystä suomen kielen oppimisessa. Eri kielten ja kulttuurien arvostaminen näkyy arjen toiminnassa, oppimisessa sekä oppimisympäristössä. On tärkeää, että valmistavan opetuksen opettaja on tietoinen oppilaan kielitaustasta ja oman äidinkielen taidosta. Avainasemassa on yhteistyö oppilaan oman äidinkielen opettajan kanssa.

3.2.3 Muut kielet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyy oppilaiden vieraan kielen opetuksen tavoitteet. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvien osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Toisen kotimaisen kielen ja ensimmäisen vieraan kielen opiskelu aloitetaan valmistavan opetuksen aikana Espoon suomenkielisen perusopetuksen kieliohjelman mukaisesti. Opetuksessa huomioidaan oppilaan ikä, koulunkäyntitausta ja opiskeluvaikeudet sekä ennakoidaan sitä vuosiluokkaa, jolle oppilas siirtyy valmistavan opetuksen jälkeen.

Vieraan kielen ja toisen kotimaisen kielen opetus järjestetään yhteistyössä koulun kielenopettajien kanssa.

3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvien osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi- tai perusopetuksen ryhmässä ja että valmistavan opetuksen opinnot mahdollistavat myöhemmin perusopetuksen suorittamisen Suomessa. Lähtökohtana suunnittelulle ovat perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja siirtymävaiheen kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet¹⁰.

Omalla äidinkielellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen/ruotsin kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista.

¹⁰ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, luvut 13, 14 ja 15.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Eri tiedonalojen kielen opetuksessa otetaan huomioon oppilaan ikä ja opiskeluvalmiudet. Eri oppiaineiden käsitteet ja sisällöt valitaan ennakoiden sitä vuosiluokkaa, jolle oppilas siirtyy valmistavan opetuksen jälkeen.

Valmistavalla luokalla oleva oppilas integroidaan perusopetuksen ryhmään oppilaan oman opinto-ohjelman mukaan.

Inklusiivisessa valmistavassa opetuksessa oppilas opiskelee tuetusti kaikkia kyseisen vuosiluokan perusopetuksen oppiaineita yleisopetuksen ryhmässä. Opetusta eriytetään tarpeen mukaan.

Valmistavan opetuksen oppilaille annetaan tukea oppilaan omalla äidinkielellä mahdollisuuksien mukaan.

4. Toimintakulttuuri

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014¹¹.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Espoon suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelmassa ja esiopetuksen opetussuunnitelmassa on kuvattu sekä koulun että esiopetusyksikön toimintakulttuurin kehittäminen.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen järjestämässä esiopetuksessa valmistava opetus on osa koko varhaiskasvatusyksikön kieli- ja kulttuuritietoista toimintakulttuuria ja sen kehittämistä.

4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuuriin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat harjaantuvat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan. Niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintätekniisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen

¹¹ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Espoon suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelmassa ja esiopetuksen opetussuunnitelmassa on kuvattu oppimisympäristöjä ja työtapoja.

4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen tai ruotsin kielen sekä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietoaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Suomen tai ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen tai ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Espoon suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelmassa ja esiopetuksen opetussuunnitelmassa on kuvattu opetuksen eheyttämistä ja monialaisia oppimiskokonaisuuksia.

5. Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

- Oppilaan oma opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Kaikille perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaille laaditaan oma opinto-ohjelma yhteistyössä huoltajien kanssa viimeistään kolmen kuukauden kuluttua valmistavan opetuksen aloittamisesta. Espoossa käytetään omaa sähköistä opinto-ohjelmalomaketta. Esiopetusikäisen valmistavan opetuksen oppilaan opinto-ohjelma sisältyy Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan.

6. Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välillä ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Valmistavan opetuksen aikana oppilaalla on oikeus samoihin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin kuin perusopetuksen oppilailla.

Oppilaalle laaditaan opinto-ohjelma.

Esiopetusikäisten valmistavassa opetuksessa noudatetaan soveltuvin, perusopetuslain mukaisin osin oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestämisen periaatteita sekä muita erillisiä ohjeita.

6.1 Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluvalmiuksiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen.

Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta. Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineiden syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää,

että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisvaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan ottaa huomioon.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Valmistavan opetuksen oppilaiden opiskelutottumukset, koulunkäyntitaidot ja lähtötaso kartoitetaan valmistavan opetuksen alkaessa yhteistyössä huoltajien kanssa. Valmistavan opetuksen tavoitteet kirjataan oppilaan omaan opinto-ohjelmaan. Opetusta eriytetään oppilaan taitotason mukaan.

Esiopetusikäisten valmistavassa opetuksessa ryhmän pedagoginen toiminta suunnitellaan lasten lähikehitysten vyöhykkeiden mukaan tarjoamalla lapsille yksilöllisiä haasteita. Toiminta toteutetaan esiopetuksen tavoitteiden pohjalta erikokoisissa pienryhmissä sekä eriyttämällä. Valmistavan opetuksen tavoitteet kirjataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan.

6.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Valmistavassa opetuksessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle. Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kodin ja koulun yhteistyössä noudatetaan Espoon suomenkielisen perusopetuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelmia. Yhteistyön tueksi kehitetään toimintamalleja ja käytänteitä.

Yhteistyössä huoltajien kanssa käytetään tulkkipalveluita tarpeen mukaan annetun ohjeistuksen mukaisesti. Esiopetusikäisten valmistavassa opetuksessa kasvatusyhteistyön periaatteet ohjaavat yhteistyötä huoltajien kanssa.

6.3 Opiskeluhoito

Tässä luvussa määrätään opiskeluhoitoon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoitoon tavoitteista sekä opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta.

Näissä perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisua opiskeluhoito, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1 § (377/2022)).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoitoon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhoitoon. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (määräys 4/011/2014).

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan opiskeluhoitoon (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 §). Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutukseen.

Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus opiskeluhoitopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhoolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §). Opiskeluhoitopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat (terveydenhoitolaki 15 a § (378/2022) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § (377/2022)).

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoitoa. Opiskeluhoitotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989).

Opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § (377/2022)), kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Opiskeluhoitotyössä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsenpalveluista.

Opiskeluhoollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta. Tiedottamisen ymmärrettävyys on tärkeä varmistaa.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoollissa noudatetaan Espoon suomenkielisen perusopetuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelmia. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa yleisistä, kaikille oppilaille tarjottavista opiskeluhoollon palveluista. Oppilaan tuen tarpeet arvioidaan valmistavan opetuksen aikana ja perusopetukseen siirryttäessä yhteistyössä opiskeluhoollonhenkilöstön kanssa.

6.4 Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus perusopetukseen valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Oppilaanohjauksessa noudatetaan Espoon suomenkielisen perusopetuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelmia. Alakouluikäisten osalta painotetaan oppimaan oppimisen taitojen ja sosiaalisten taitojen kehittymistä. Lisäksi yläkouluikäisille annetaan tietoa jatko-opintomahdollisuuksista ja eri alojen pätevyys- ja koulutusvaatimuksista sekä tarjotaan mahdollisuus tutustua työelämään (TET) ja toisen asteen koulutukseen.

Esiopetusikäisten valmistavassa opetuksessa oppilaanohjaus toteutuu päivittäisessä vuorovaikutuksessa lapsia kannustamalla, kehumalla ja rohkaisemalla. Pedagogiikassa huomioidaan lasten oppimaan oppimisen taitojen ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen vertaisryhmässä. Pedagogiikassa hyödynnetään lasten vahvuuksia ja vahvistetaan samalla lasten tietoisuutta omista vahvuuksistaan. Keskeinen toimintatapa on leikki. Esiopetuksesta kouluun siirtyminen toteutuu sovittujen siirtymäkäytäntöjen mukaisesti.

Ennen perusopetukseen siirtymistä valmistavan opetuksen opettaja järjestää oppilaalle ja huoltajille tutustumiskäynnin tulevaan kouluun. Opettaja siirtää tiedot oppilaan etenemisestä vastaanottavalle koululle.

6.5 Suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatust keskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatust keskustelussa ja kurinpitotapauksissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.¹²

Kasvatust keskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinoja tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatust keskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.¹³

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista¹⁴. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatust keskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun¹⁵. Yhteistyö huoltajien ja

¹² Perusopetuslaki (628/1998) 35 a § (1267/2013), 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013)

¹³ Perusopetuslaki (628/1998) 36 § (477/2003) ja 36 a–36 i § (1267/2013)

¹⁴ Perusopetuslaki (628/1998) 29 § (1267/2013)

¹⁵ Perusopetuslaki (628/1998) 47 a § (1267/2013)

muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Espoon suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelmassa on kuvattu kasvatustieteiden ja koulutustieteiden keinojen käyttämistä ja niihin liittyviä menettelytapoja.

7. Oppilaan arviointi

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Arvioinnin periaatteista, tavoitteista ja menetelmistä annetaan tietoa sekä oppilaalle että hänen huoltajilleen. Oppimisen edistymistä arvioidaan oppilaalle laaditun oman opinto-ohjelman ja valmistavan opetuksen yleisten tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisen arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen kielen taito.

Arvioinnissa käytetään monipuolisia, joustavia ja tilanteeseen sovitettuja menettelytapoja, kuten esimerkiksi portfolioarviointi, itse- ja vertaisarviointi. Opinto-ohjelman päivittämisen yhteydessä oppilaan ja huoltajien kanssa käydään arviointikeskustelu, joka dokumentoidaan opinto-ohjelmaan.

Esiopetusikäisten valmistavassa opetuksessa arviointi kohdistuu pedagogiseen toimintaan ja sille asetettujen tavoitteiden toteutumiseen.

8. Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma:

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan osallistumistodistus, jossa kuvataan oppilaan edistymistä perusopetuksen oppiaineissa valmistavan opetuksen aikana. Työskentelytaidot arvioidaan osana oppiainetta ja sanallinen käyttäytymisen arviointi kirjataan osallistumistodistuksen liitteeseen.

Esiopetusikäisten valmistavaan opetukseen osallistuneelle lapselle annetaan lukuvuoden päättyessä esiopetuksen osallistumistodistus.

Palautteen antamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin perusopetuksessa vastaavalla vuosiluokalla. Valmistavan opetuksen oppilaalle ei anneta välitodistusta tai jaksotodistusta.

9. Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa¹⁶ tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksilukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot¹⁷.

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja¹⁸. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Erityisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain¹⁹. Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

¹⁶ Perusopetuslaki (628/1998) 38 §

¹⁷ Perusopetuslaki (628/1998) 18 §

¹⁸ Perusopetusasetus (852/1998) 23 §

¹⁹ Perusopetusasetus (852/1998) 23 §